

Natura 2000 gebied 15 – Van Oordt's Mersken

CONCEPT GEBIEDENDOCUMENT

Kenschets

Natura 2000 Landschap:	Beekdalen
Status:	Habitatrichtlijn + Vogelrichtlijn
Site code:	NL2003050 + NL9802046
Beschermde natuurmonument:	-
Beheerder:	Staatsbosbeheer, Rijkswaterstaat, particulieren
Provincie:	Friesland
Gemeente:	Opsterland
Oppervlakte:	864 ha

Gebiedsbeschrijving

Van Oordt's Mersken ligt in de benedenloop van de laaglandbeek de Boorne (of Koningsdiep). Het gebied ligt op de overgang van zandgrond (Friese Wouden) naar laagveen (Lage Midden) en op de overgang van de laterale gradiënt van het beekdal. Het oude ontginningspatroon is er grotendeels bewaard gebleven. In het winterhalfjaar staat een groot deel van de beekdalgraslanden langs het Koningsdiep onder water.

Karakteristiek voor het beekdal zijn de hoger gelegen vaak beboste zandgronden langs de flanken, en de lager gelegen natte graslanden langs de beek. In het algemeen heeft het dal een weids en open karakter. Het terrein kent een kleinschalige afwisseling van moerassen en diverse typen grasland, waaronder blauwgraslanden, dotterbloemhooilanden en grote zeggenvegetaties. Langs het Koningsdiep komen voornamelijk rietbegroeiingen voor.

Begrenzing

PM

Natura 2000 database

Habitattypen

Code	Habitatype
H6230	Heischrale graslanden
H6410	Blauwgraslanden

Habitatrichtlijnsoorten

Soortnr	Soort
H1145	Grote modderkruiper
H1149	Kleine modderkruiper

Vogelrichtlijnsoorten

Soortnr	Soort
A041	Kolgans - n
A045	Brandgans - n
A050	Smient - n
A275	Paapje - b

Voorstel voor het toevoegen aan de database:A151 Kemphaan – b⁵**Voorstel voor het verwijderen uit de database:**H4010 Vochtige heiden¹⁵H4030 Droge heiden¹⁵A156 Grutto – n²¹**Kernopgaven**

5.06 **Beekdalflanken:** Ontwikkelen van kleinschalige mozaïeken van heischrale graslanden *H6230 en blauwgraslanden H6410 met andere beekdalgraslanden en met vochtige heiden (*hogere zandgronden*) H4010_A op de beekdalflank t.b.v. herpetofauna en insecten.

Instandhoudingsdoelen

Algemene doelen

Behoud van de bijdrage van het Natura 2000 gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie.

Behoud van de bijdrage van het Natura 2000 gebied aan de ecologische samenhang van het Natura 2000 netwerk zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie.

Behoud en waar nodig herstel van de ruimtelijke samenhang met de omgeving ten behoeve van de duurzame instandhouding van de in Nederland voorkomende natuurlijke habitats en soorten.

Behoud en waar nodig herstel van de natuurlijke kenmerken en van de samenhang van de ecologische structuur en functies van het gehele gebied voor alle habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd.

Behoud of herstel van gebiedsspecifieke ecologische vereisten voor de duurzame instandhouding van de habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd.

Habitattypen

H6230 *Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa)

Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting Het habitatype heischrale graslanden komt over een geringe oppervlakte voor in mozaïek met begroeiingen van het habitatype H6410 blauwgraslanden. Bij verbetering kwaliteit van het habitatype H6410 blauwgraslanden kunnen de heischrale graslanden meeliften. Wegens de landelijke zeer ongunstige staat van instandhouding wordt uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit nagestreefd.

H6410 Grasland met *Molinia* op kalkhoudende, venige, of lemige kleibodem (*Molinion caerulea*)

Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting Het habitatype blauwgraslanden komt voor op de overgang van zand naar beekdal en in het laagveen. Het type is gedeeltelijk goed ontwikkeld in een heischrale variant. Op geplagde delen komt opvallend veel melkviooltje voor. Wegens de landelijke zeer ongunstige staat van instandhouding wordt uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit nagestreefd.

Soorten**H1145****Grote modderkruiper**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.
 Toelichting De grote modderkruiper komt voor in het dal van de Boorne. De verspreiding van de soort in Friesland is onvoldoende bekend.

H1149**Kleine modderkruiper**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.
 Toelichting De kleine modderkruiper komt voor in het dal van de Boorne. De verspreiding van de soort in Friesland is onvoldoende bekend. De populatie is van belang gezien de weinige vondsten in deze provincie.

Broedvogels**A151****Kemphaan**

Doel Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 10 paren.
 Toelichting Van oudsher is de kemphaan een broedvogel in Van Oordt's Mersken met in de periode 1999-2003 0-8 paar. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is voor de kemphaan een doel voor uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied geformuleerd. Het gebied kan onvoldoende draagkracht leveren voor een sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in de regio Friese Merengebied ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.

A275**Paapje**

Doel Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van tenminste 5 paren.
 Toelichting Van oudsher is het paapje een broedvogel in Van Oordt's Mersken met in de periode 1993-97 4-6 paren. In 2001 en 2002 was de soort afwezig. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is voor het paapje een doel voor uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied geformuleerd. Het gebied kan onvoldoende draagkracht leveren voor een sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in de regio Fries-Drentse grensstreek ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.

Niet-broedvogels**A041****Kolgans**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 5.000 vogels (seizoensgemiddelde).
 Toelichting Aantallen kolganzen zijn van nationale en internationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied en als slaappleaats. Sinds midden jaren tachtig zijn de aantallen kolganzen sterk toegenomen.

A045**Brandgans**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 4.200 vogels (seizoensgemiddelde).
 Toelichting Aantallen brandganzen zijn van nationale en internationale betekenis. Het gebied heeft o.a. een functie als foerageergebied en als slaappleaats. De draagkrachtschatting heeft voor de soort betrekking op de foerageerfunctie. De slaappleaatsfunctie is mogelijk belangrijker, maar er zijn niet voldoende telgegevens voor een kwantificering in het doel. Van Oordt's Mersken levert één van de grootste bijdragen als slaappleaats voor de brandganzen in Nederland. Sinds midden jaren tachtig zijn de aantallen brandganzen sterk toegenomen.

A050 Smient

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 6.400 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Het gebied heeft o.a. een functie als slaapplaats en als foerageergebied. De beschikbare tellingen vertonen geen compleet beeld maar lijken te duiden op een sterke toename sinds het begin van de jaren negentig.

Synopsis

<i>Habitattypen</i>	<i>Staat van instandhouding</i>	<i>Relatieve bijdrage</i>	<i>Doelstelling oppervlakte</i>	<i>Doelstelling kwaliteit</i>
H6230 Heischrale graslanden	--	-	>	>
H6410 Blauwgraslanden	--	+	>	>

<i>Soorten</i>	<i>Staat van instandhouding</i>	<i>Relatieve bijdrage</i>	<i>Doelstelling leefgebied</i>	<i>Doelstelling populatie</i>
H1145 Grote modderkruiper	-	-	=	=
H1149 Kleine modderkruiper	+	-	=	=

<i>Broedvogelsoorten</i>	<i>Staat van instandhouding</i>	<i>Relatieve bijdrage</i>	<i>Doelstelling leefgebied</i>	<i>Doelstelling populatie</i>
A151 Kempphaan	--	+	>	>
A275 Paapje	--	-	>	>

<i>Niet-broedvogelsoorten</i>	<i>Staat van instandhouding</i>	<i>Relatieve bijdrage</i>	<i>Doelstelling leefgebied</i>	<i>Doelstelling populatie</i>
A041 Kolgans	+	+	=	=
A045 Brandgans	+	+ / s+	=	=
A050 Smient	+	-	=	=

⁵ Aantal thans hoger dan 1% van Nederlandse broedpopulatie of bijdrage van gebied noodzakelijk t.b.v. sleutelpopulatie.

¹⁵ Habitatype wordt geschrapt vanwege herbegrenzing binnen Natura 2000.

²¹ Aantal thans lager dan ongeveer 0.1% van biogeografische populatie.